

Chráněné krajinné oblasti ČR – dost nebo málo?

Lenka Keprdová

Bakalářská práce
2007

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta technologická

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně

Fakulta technologická

Ústav inženýrství ochrany živ. prostředí

akademický rok: 2006/2007

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: Lenka KEPRDOVÁ

Studijní program: B 2808 Chemie a technologie materiálů

Studijní obor: Chemie a technologie materiálů

Téma práce: Chráněné krajinné oblasti ČR – dost nebo málo?

Zásady pro vypracování:

1) Provedte literární studii na základě znalostí získaných za 3 roky studia na FT UTB. Zaměřte se na pozitiva a negativa života v chráněných krajinných oblastech České republiky. 2) Na základě této literární studie provedte rozvalu o problému týkající se počtu těchto oblastí (počet na 1 mil. obyvatel), respektive procentuální zastoupení z rozlohy státu. 3) Při rozvaze se zaměřte na současný stav věci a předpokládané trendy dalšího vývoje. Pokuste se tyto data porovnat s okolními státy. 4) Stručný faktografický přehled řešené problematiky a vyvozené závěry připravte v programu PowerPoint pro cca 10 minutovou prezentaci.

Rozsah práce:

Rozsah příloh:

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

Vedoucí bakalářské práce:

Ing. Josef Houser, Ph.D.

Ústav inženýrství ochrany živ. prostředí

Datum zadání bakalářské práce:

5. února 2007

Termín odevzdání bakalářské práce:

11. června 2007

Ve Zlíně dne 1. února 2007

prof. Ing. Ignác Hóza, CSc.
děkan

doc. Ing. Jaromír Hoffmann, CSc.
ředitel ústavu

ABSTRAKT

Práce pojednává o chráněných krajinných oblastech v České republice a porovnává jejich množství a plochu se státy Evropské unie. Dále se zabývá různým stupněm ochrany těchto území a z toho plynoucí omezení v jednotlivých ochranných zónách. Zamýšlí se nad otázkou, zda je těchto chráněných krajinných oblastí dost či málo a zda je potřeba chránit tak rozsáhlá území.

Klíčová slova: chráněná krajinná oblast, zákon o ochraně přírody a krajiny, ochranná zóna, maloplošná zvláště chráněná území, plán péče

ABSTRACT

My bachelor thesis deals with protected landscape areas in Czech republic, compares what amount and extent are they in Czech republic with amount and extent in other states of European Union. It also deals with the different degrees of the protection of these areas and consequential restrictions in the particular zones of protection. Furthermore the attention is paid to the question, whether the amount of protected landscape areas enough or not, whether such extended areas are in fact needed to be protected.

Keywords: protected landscape area, act about protection of environment, protective zone, specially protected patch area, environmental care plan

Děkuji vedoucímu mé bakalářské práce, ing. Josefu Houserovi, Ph.D., za odborné vedení, cenné rady a podporu při zpracování problematiky chráněných krajinných oblastí v České republice.

Prohlášení:

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně a použitou literaturu jsem citovala.

Ve Zlíně, 5.6.2007

.....

podpis

OBSAH

ÚVOD	8
1 ZÁKONY	9
1.1 CHRÁNĚNÉ KRAJINNÉ OBLASTI.....	9
1.1.1 Chráněné krajinné oblasti	9
1.1.2 Základní ochranné podmínky chráněných krajinných oblastí.....	9
1.1.3 Zóny a plány péče v chráněných krajinných oblastech.....	11
1.2 ZŘIZOVACÍ LISTINY CHKO	12
1.3 KATEGORIE ZVLÁŠTĚ CHRÁNĚNÝCH ÚZEMÍ	12
1.4 ZÁKLADNÍ OCHRANNÉ PODMÍNKY MALOPLOŠNÝCH ÚZEMÍ, KTERÉ MOHOU SPADAT POD CHKO	12
1.4.1 Národní přírodní rezervace.....	12
1.4.2 Přírodní rezervace	13
1.4.3 Národní přírodní památka	14
1.4.4 Přírodní památka.....	14
1.5 OCHRANNÁ PÁSMA ZVLÁŠTĚ CHRÁNĚNÝCH ÚZEMÍ.....	14
2 POZITIVA A NEGATIVA ŽIVOTA V CHRÁNĚNÝCH KRAJINNÝCH OBLASTECH	16
2.1 POZITIVA.....	16
2.2 NEGATIVA	16
3 PŘEHLED CHKO V ČR	17
3.1 ZONACE CHKO	20
3.1.1 I. zóna, přírodní jádrová	20
3.1.2 II. zóna, polopřirozená ochranná.....	20
3.1.3 III. zóna, kulturně – krajinná.....	21
3.1.4 IV.zóna, okrajová sídelní.....	21
3.2 ZASTOUPENÍ ZÓN CHKO V ČR	21
4 POČET CHKO V ČR V ZÁVISLOSTI NA ROZLOZE STÁTU	24
4.1 CHRÁNĚNÉ KRAJINNÉ OBLASTI V EVROPĚ.....	24
4.2 SROVNÁNÍ SE STÁTY EVROPY	24
4.2.1 Celková plocha chráněných krajinných oblastí.....	25
4.2.2 Počet chráněných krajinných oblastí	25
4.2.3 Podíl plochy chráněných krajinných oblastí v %	26

4.3	KVALITA OCHRANNÝCH PODMÍNEK.....	27
5	SOUČASNÝ STAV VĚCI A PŘEDPOKLÁDANÉ TRENDY DALŠÍHO VÝVOJE.....	29
5.1	PŘEDPOKLÁDANÉ TRENDY DALŠÍHO VÝVOJE	29
	ZÁVĚR.....	31
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	32
	SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK	33
	SEZNAM OBRÁZKŮ	34

ÚVOD

Chráněná krajinná oblast je dle zákona č. 114/1992 Sb. o ochraně přírody a krajiny rozsáhlé území s harmonickou krajinou, charakteristickým reliéfem, významným podílem přirozených ekosystémů lesních a trvalých travních porostů s hojným zastoupením dřevin, případně s dochovanými památkami historického osídlení. Na území ČR je vyhlášeno 25 chráněných krajinných oblastí o celkové rozloze cca 10 715 km². Hospodářské využívání těchto území se provádí podle zón odstupňované ochrany tak, aby se udržoval a zlepšoval jejich přírodní stav a byly zachovány, popřípadě znovu vytvářeny optimální ekologické funkce těchto území.

Jenže právě tato ochrana přináší různá omezení pro lidi, žijící v těchto chráněných oblastech. Je nutné chránit tak rozsáhlé území? Co to přináší za pozitiva? Plynou z toho i nějaká negativa? A jak to vypadá v ostatních státech Evropy?

Má bakalářská práce se zabývá právě těmito otázkami. Zaměřuje se hlavně na omezení činnosti dané ze zákona, rozdělení chráněných krajinných oblastí do různých zón ochrany a v neposlední řadě srovnává Českou republiku s poměry v ostatních státech Evropy.

1 ZÁKONY

V České republice se ochranou přírody zabývá zákon č.114/1992 Sb. O ochraně přírody a krajiny [1]. Účelem zákona je přispět k udržení a obnově přírodní rovnováhy v krajině, k ochraně rozmanitostí forem života, přírodních hodnot a krás a k šetrnému hospodaření s přírodními zdroji [1].

1.1 Chráněné krajinné oblasti

1.1.1 Chráněné krajinné oblasti

V zákoně [1] v § 25 je stanovena základní definice chráněné krajinné oblasti. Definice vychází z mezinárodně uznávaných standardů, ale také z charakteru naší kulturní krajiny.

„Rozsáhlá území s harmonicky utvářenou krajinou, charakteristicky vyvinutým reliéfem, významným podílem přirozených ekosystémů lesních a trvalých travních porostů, s hojným zastoupením dřevin, popřípadě s dochovanými památkami historického osídlení, lze vyhlásit za chráněné krajinné oblasti“ [1].

„Hospodářské využívání těchto území se provádí podle zón odstupňované ochrany tak, aby se udržoval a zlepšoval jejich přírodní stav a byly zachovány a vytvářeny optimální ekologické funkce těchto území. Rekreační využití je přípustné, pokud nepoškozuje přírodní hodnoty chráněných krajinných oblastí“ [1].

Chráněné krajinné oblasti vyhláší vláda republiky nařízením. V tomto nařízení se také určí bližší ochranné podmínky, ty se určují pro každou chráněnou krajinnou oblast zvlášť, podle jejího charakteru a účelu ochrany [1].

1.1.2 Základní ochranné podmínky chráněných krajinných oblastí

Základní ochranné podmínky chráněných krajinných oblastí sepsané v zákoně [1] jsou platné pro všechny chráněné krajinné oblasti. Tyto ochranné podmínky jsou při vyhlášení rozšířeny o bližší ochranné podmínky.

Na celém území chráněných krajinných oblastí je zakázáno[1]:

a) „zneškodňovat odpady mimo místa vyhrazená se souhlasem orgánu ochrany přírody,

b) tábořit a rozdělávat ohně mimo místa vyhrazená se souhlasem orgánu ochrany přírody,

c) vjíždět a setrvávat s motorovými vozidly a obytnými přívěsy mimo silnice a místní komunikace a místa vyhrazená se souhlasem orgánu ochrany přírody, kromě vjezdu a setrvávání vozidel orgánů státní správy, vozidel potřebných pro lesní a zemědělské hospodaření, obranu státu a ochranu státních hranic, požární ochranu a zdravotní a veterinární službu,

d) povolovat nebo uskutečňovat záměrné rozšiřování geograficky nepůvodních druhů rostlin a živočichů,

e) používat otrávených návnad při výkonu práva myslivosti,

f) stavět nové dálnice, sídelní útvary a plavební kanály,

g) pořádat automobilové a motocyklové soutěže,

h) provádět chemický posyp cest,

i) měnit dochované přírodní prostředí v rozporu s bližšími podmínkami ochrany chráněné krajinné oblasti“ [1].

Na území první zóny chráněné krajinné oblasti je dále zakázáno[1]:

a) „umísťovat a povolovat nové stavby,

b) povolovat a měnit využití území,

c) měnit současnou skladbu a plochy kultur, nevyplývá-li změna z plánu péče o chráněnou krajinnou oblast,

d) hnojit pozemky, používat kejdu, silážní šťávy a ostatní tekuté odpady,

e) těžit nerosty a humolity“ [1].

Na území první a druhé zóny chráněné krajinné oblasti je dále zakázáno[1]:

a) „hospodařit na pozemcích mimo zastavěná území obcí způsobem vyžadujícím intenzivní technologie, zejména prostředky a činnosti, které mohou způsobit podstatné změny v biologické rozmanitosti, struktuře a funkci ekosystémů anebo nevratně poškozovat půdní povrch, používat biocidy, měnit vodní režim či provádět terénní úpravy značného rozsahu,

b) zavádět intenzivní chovy zvířete, například obory, farmové chovy, bažantnice,

c) pořádat soutěže na jízdách kolech mimo silnice, místní komunikace a místa vyhrazená se souhlasem orgánu ochrany přírody“ [1].

Tyto základní ochranné podmínky pomohou k udržení kvality přírodního prostředí nejen pro zvířata a rostliny, ale také pro člověka. Navíc jsou zóny ochrany rozděleny do různých stupňů, a tudíž je omezení pro člověka zmenšeno na rozumnou míru.

1.1.3 Zóny a plány péče v chráněných krajinných oblastech

Zákon o ochraně přírody a krajiny [1] také určuje rozdělení na zóny s různým stupněm ochrany. „K bližšímu určení způsobu ochrany přírody chráněných krajinných oblastí se vymezují zpravidla čtyři, nejméně však tři zóny odstupňované ochrany přírody; první zóna má nejpřísnější režim ochrany. Vymezení a změny jednotlivých zón ochrany přírody stanoví Ministerstvo životního prostředí vyhláškou po projednání s dotčenými obcemi“ [1]. Při vyhlášení bližších ochranných podmínek chráněných krajinných oblastí se stanoví podrobnější režim zón ochrany, a to obecně závazným právním předpisem [1].

„K usměrňování a ovlivňování lidské činnosti s ohledem na poslání chráněných krajinných oblastí a ke stanovení střednědobých a dlouhodobých úkolů ochrany přírody v těchto oblastech, zejména v péči o rostliny a živočichy orgány ochrany přírody navrhuje a schvaluje plány péče v chráněných krajinných oblastech (dále jen "plány péče"), a to zpravidla na období deseti až patnácti let“ [1].

Plány péče vycházejí z ochranných podmínek a z režimu zón ochrany chráněných krajinných oblastí, jsou výchozím podkladem pro územně plánovací dokumentaci, plán lesního hospodářství, plán vodního hospodaření a další druhy plánovací dokumentace[1].

1.2 Zřizovací listiny CHKO

Chráněné krajinné oblasti byly od roku 1955 zřizovány výnosy ministerstva kultury, vyhláškami ministerstva životního prostředí a v posledních letech nařízením vlády. Jako první vyhlásilo Ministerstvo kultury Chráněnou krajinnou oblast Český ráj, jejíž územní působnost byla dále rozšířena v roce 2002. Poslední vyhlášenou oblastí se stala Chráněná krajinná oblast Český les v roce 2005 [2].

1.3 Kategorie zvláště chráněných území

- a) národní parky
- b) chráněné krajinné oblasti
- c) národní přírodní rezervace
- d) přírodní rezervace
- e) národní přírodní památky
- f) přírodní památky

1.4 Základní ochranné podmínky maloplošných území, které mohou spadat pod CHKO

Maloplošná zvláště chráněná území v CHKO mohou být národní přírodní rezervace, přírodní rezervace, národní přírodní památky a přírodní památky.

1.4.1 Národní přírodní rezervace

Podmínky ochrany v národních přírodních rezervacích jsou opět určeny zákonem [7]. Z toho vyplývá, že na celém území národních přírodních rezervací je zakázáno:

a) „hospodařit na pozemcích způsobem vyžadujícím intenzivní technologie, zejména prostředky a činnosti, které mohou způsobit změny v biologické rozmanitosti, struktuře a funkci ekosystémů nebo nevratně poškozovat půdní povrch, provádět chemizaci, změnu vodního režimu a terénní úpravy,

b) povolovat a umisťovat stavby,

c) těžit nerosty a humolity,

d) vstupovat a vjíždět mimo cesty vyznačené se souhlasem orgánu ochrany přírody, kromě vlastníků a nájemců pozemků,

e) povolovat nebo uskutečňovat záměrné rozšiřování geograficky nepůvodních druhů rostlin a živočichů,

f) provozovat horolezectví, létání na padácích a závěsných kluzácích a jezdit na kolech mimo silnice, místní komunikace a místa vyhrazená orgánem ochrany přírody,

g) zavádět intenzivní chovy zvěře, například obory, farmové chovy a bažantnice a používat otrávených návnad při výkonu práva myslivosti,

h) vjíždět motorovými vozidly, kromě vozidel orgánů státní správy, vozidel potřebných pro lesní a zemědělské hospodaření, obranu státu a ochranu státních hranic, požární ochranu, zdravotní a veterinární službu,

i) sbírat či odchyťovat rostliny a živočichy, nejde-li o případy podle § 30 zákona“ [1]. To znamená, že výkon rybářského a mysliveckého práva je zde možný jen se souhlasem orgánu ochrany přírody.

j) „tábořit a rozdělávat ohně mimo místa vyhrazená orgánem ochrany přírody,

k) měnit dochované přírodní prostředí v rozporu s bližšími podmínkami ochrany národní přírodní rezervace“ [1].

1.4.2 Přírodní rezervace

Přírodní rezervace mají nižší stupeň ochrany než národní přírodní rezervace. Na celém území přírodních rezervací je zakázáno:

a) „hospodařit na pozemcích způsobem vyžadujícím intenzivní technologie, zejména prostředky a činnosti, které mohou způsobit změny v biologické rozmanitosti, struktuře a funkci ekosystému anebo nevratně poškozovat půdní povrch,

b) používat biocidy,

c) povolovat a umisťovat nové stavby,

d) povolovat nebo uskutečňovat záměrné rozšiřování geograficky nepůvodních druhů rostlin a živočichů,

e) sbírat či odchytávat rostliny a živočichy, kromě výkonu práva myslivosti a rybářství či sběru lesních plodů,

f) měnit dochované přírodní prostředí v rozporu s bližšími podmínkami ochrany přírodní rezervace“ [1].

Výkon práva myslivosti a rybářství je zde povoleno, pouze jej může příslušný orgán omezit, v případě, že je tento výkon v rozporu s podmínkami ochrany území přírodní rezervace [1].

1.4.3 Národní přírodní památka

Poškozování nebo změny národních přírodních památek je zakázáno. Hospodářské využívání je možné v případě, že nehrozí jejich poškození [1].

1.4.4 Přírodní památka

Přírodní památka nemá stanoveny ochranné podmínky přímo ze zákona[1]. Její bližší ochranné podmínky stanoví orgán ochrany přírody při vyhlášení této přírodní památky [1].

1.5 Ochranná pásma zvláště chráněných území

Pokud je nutné zabezpečit zvláště chráněná území před rušivými vlivy z okolí, podle zákona [1] se může vyhlásit ochranné pásmo tohoto zvláště chráněného území. V tomto ochranném pásmu lze vymezit činnosti a zásahy, které jsou vázány na předchozí souhlas orgánu ochrany přírody. Ochranné

pásmo se vyhláší stejným způsobem jako zvláště chráněné území, orgánem, který toto území vyhlásil. V případě, že takové ochranné pásmo není vyhlášeno, je tímto území do vzdálenosti 50 m od hranic zvláště chráněného území [1].

„Ke stavební činnosti, terénním a vodohospodářským úpravám, k použití chemických prostředků, změnám kultury pozemku a ke stanovení způsobu hospodaření v lesích v ochranném pásmu je nezbytný souhlas orgánu ochrany přírody“ [1].

2 POZITIVA A NEGATIVA ŽIVOTA V CHRÁNĚNÝCH KRAJINNÝCH OBLASTECH

2.1 Pozitiva

- uchovávání a obnova druhové rozmanitosti
- uchovávání ekologické stability a funkčnosti naší krajiny
- zdravější životní prostředí
- menší výskyt různých civilizačních nemocí
- cestovní ruch a vyšší zaměstnanost v oblasti cestovního ruchu, služeb a dalších oblastí spojených s cestovním ruchem
- výchova dětí vzhledem k přírodě, z toho plyne celková vyšší vzdělanost ohledně ochrany přírody
- zachování krajiny pro budoucí generace

2.2 Negativa

- ztížené možnosti podnikání
- zákaz stavění dálnic – horší dopravní dostupnost
- zákaz chemického posypu cest
- z důvodu ztížených možností podnikání by mohla být nižší celková zaměstnanost
- ve zvláště chráněných územích jsou ještě přísnější pravidla ochrany prostředí
- velké zpomalení urbanizace a jevy s ní související
- další omezení vyplývající ze zákona – táboření, zákaz vjezdu motorovými vozidly mimo silnice, zákaz uspořádání závodů atd.

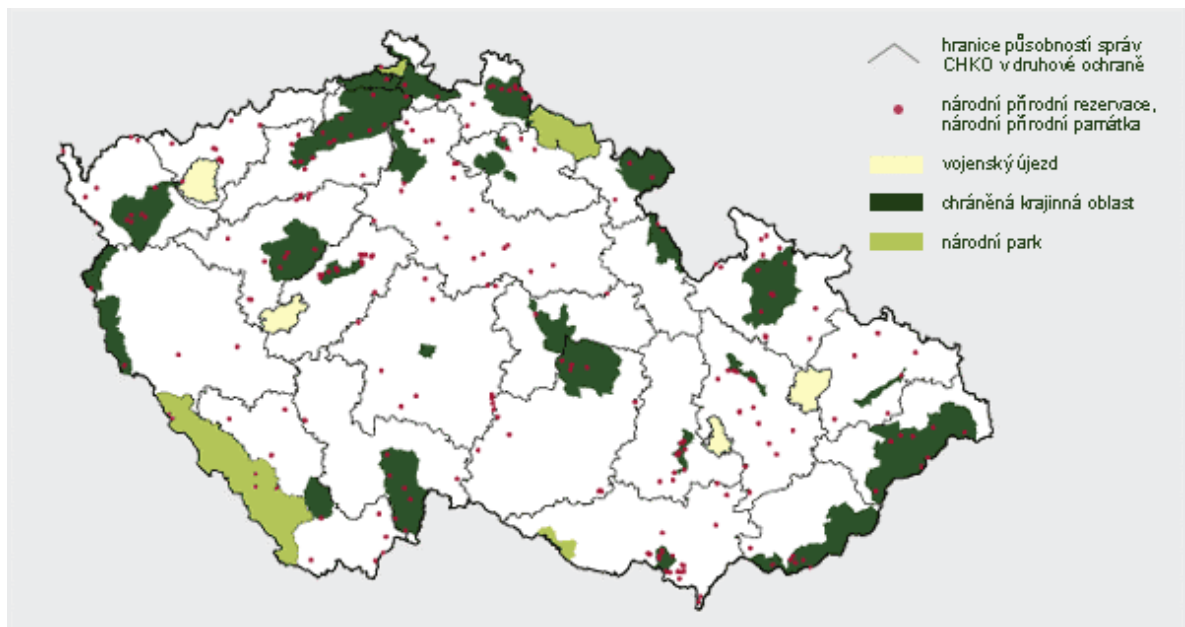

3 PŘEHLED CHKO V ČR

- Beskydy:
  - Rozloha: 1160 km²
  - Vyhlášení: výnosem MK ČSR č.j. 5373/1973 5.března 1973
- Bílé Karpaty:
  - Rozloha: 715 km²
  - Vyhlášení: výnosem MK ČSR č.j. 17644/1980
- Blaník:
  - Rozloha: 41 km²
  - Vyhlášení: výnosem MK ČSR č.j. 17 332/1981
- Blanský les:
  - Rozloha: 212 km²
  - Vyhlášení: Vyhláška MK ČSR č. 197/1989 Sb.
- Broumovsko:
  - Rozloha: 410 km²
  - Vyhlášení: Vyhláška MŽP ČR č. 157/1991 Sb.
- České středohoří:
  - Rozloha: 1063 km²
  - Vyhlášení: výnosem MK ČSR č.j. č.j. 6883/1976
- Český kras:
  - Rozloha: 128 km²
  - Vyhlášení: výnosem MK ČSR č.j. 4947/1972
- Český les:
  - Rozloha: 473,42 km²
  - Vyhlášení: nařízením vlády č. 70/2005 Sb.
- Český ráj:
  - Rozloha: 181,5 km²
  - Vyhlášení: výnosem MK ČSR č.j. 70 261/1954 vládním nařízením č. 508/2002 Sb. z 14.10.2002
- Jeseníky:
  - Rozloha: 740 km²

- Vyhlášení: výnosem MK ČSR č.j. 9886/1969
- Jizerské hory:
  - Rozloha: 368 km²
  - Vyhlášení: výnosem MK ČSR č.j.13853/1967
- Kokořínsko:
  - Rozloha: 272 km²
  - Vyhlášení: výnosem MK ČSR č.j. 6070/1976
- Křivoklátsko:
  - Rozloha: 628 km²
  - Vyhlášení: výnosem MK ČSR č.j. 21972/1978
- Labské pískovce:
  - Rozloha: 250 km²
  - Vyhlášení: výnosem MK ČSR č.j. 4946/1972
- Litovelské Pomoraví:
  - Rozloha: 96 km²
  - Vyhlášení: vyhláška MŽP ČR č. 464/1990
- Lužické hory:
  - Rozloha: 267 km²
  - Vyhlášení: výnosem MK ČSR č.j. 6927/1976
- Moravský kras:
  - Rozloha: 92 km²
  - Vyhlášení: výnosem MŠK ze dne 4. července 1956 č.j. 18.001/55
- Orlické hory:
  - Rozloha: 204 km²
  - Vyhlášení: výnosem MK ČSR č.j. 16368/1969
- Pálava:
  - Rozloha: 83 km²
  - Vyhlášení: výnosem MK ČSR č.j. 5790/1976
- Poodří:
  - Rozloha: 82 km²
  - Vyhlášení: vyhláška MŽP ČR č. 155 / 1991 Sb.

- Slavkovský les:
  - Rozloha: 610 km²
  - Vyhlášení: výnosem MK ČSR č.j. 7657/1974
- Šumava:
  - Rozloha: 944,8 km²
  - Vyhlášení: výnosem MK ČSR č. j. 53855/1963
- Třeboňsko:
  - Rozloha: 700 km²
  - Vyhlášení: výnosem MK ČSR č.j. 22737/1979
- Žďárské vrchy:
  - Rozloha: 709 km²
  - Vyhlášení: výnosem MK ČSR č.j. 8908/1970
- Železné hory:
  - Rozloha: 284 km²
  - Vyhlášení: vyhláška MŽP ČR č.156/1991 Sb.

Obr.1: Chráněná území v ČR [3]

3.1 Zonace CHKO

Vymezení zón chráněných krajinných oblastí je významným nástrojem ochrany přírody a péče o krajinu. Zonací se sjednocují území podobné kvality do ucelených krajinných částí tak, aby vytvářela ochranné pásmo jedna zóna druhé. Intenzita a omezení činnosti v území se řídí platnou zonací území, která je stanovena na základě přírodních poměrů a krajino tvorných faktorů. [4] Podle zákona o ochraně přírody a krajiny máme 4 druhy ochranných zón.

3.1.1 I. zóna, přírodní jádrová

- Charakter: Polopřirozená a přirozená lesní společenstva málo pozměněná člověkem, nejcennější druhově rozmanité mokřadní a stepní louky, subalpínské hole, unikátní geomorfologické fenomény. Do této zóny patří nejvzácnější a druhově nejcennější ekosystémy [5].
- Cíl: „Uchování přirozených ekosystémů a jejich druhové rozmanitosti“ [5].
- Zásady péče: Nejjemnější formy lesního hospodaření a v odůvodněných případech ponechání vybraných částí lesa samovolnému vývoji a účelové obhospodařování luk a pastvin [5].

3.1.2 II. zóna, polopřirozená ochranná

- Charakter: Lesní porosty s významně pozměněnou druhovou skladbou s mozaikou přírodě blízkých lesních společenstev a vícepruhové louky [5].
- Cíl: „Uchovat a vytvořit druhově a prostorově rozmanité lesní a luční ekosystémy sloužící zároveň jako funkční ochranné pásmo 1. zóny“ [5].
- Zásady péče: Jemné formy lesního hospodaření preferující maloplošnou přirozenou obnovu a zvyšování přirozené druhové rozmanitosti a trvale neintenzivní hospodaření na loukách a pastvinách [5].

3.1.3 III. zóna, kulturně – krajinná

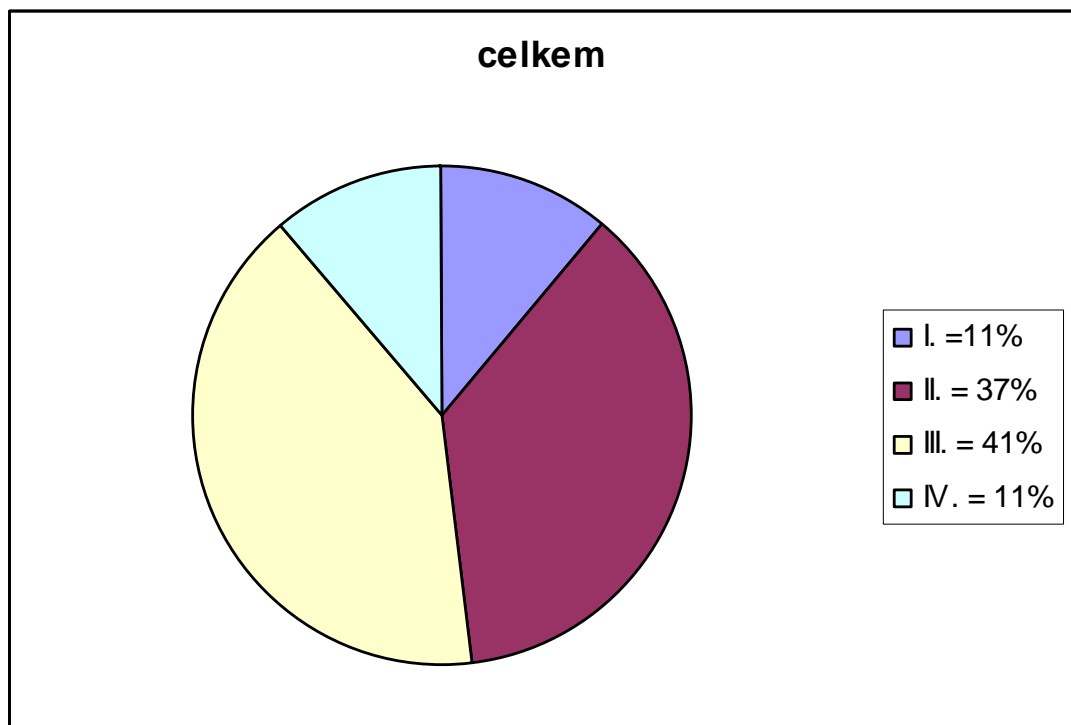
- Charakter: Převážně monokulturní lesy, mozaika luk, polí, pastvin s rozptýlenou zástavbou, případně malými sídly a bohatou mimoletní zelení [5].
- Cíl: „Uchování a dotváření harmonického krajinného rázu stmelujícího všechny krajinné zóny CHKO“ [5].
- Zásady péče: Zajištění běžného, ekologicky citlivého obhospodařování lesů, luk, pastvin a polí, realizace pozemkových úprav a doplnění systémů ekologické stability. Údržba a případně omezený rozvoj rozptýlené zástavby, respektující estetické a přírodní hodnoty [5].

3.1.4 IV.zóna, okrajová sídelní

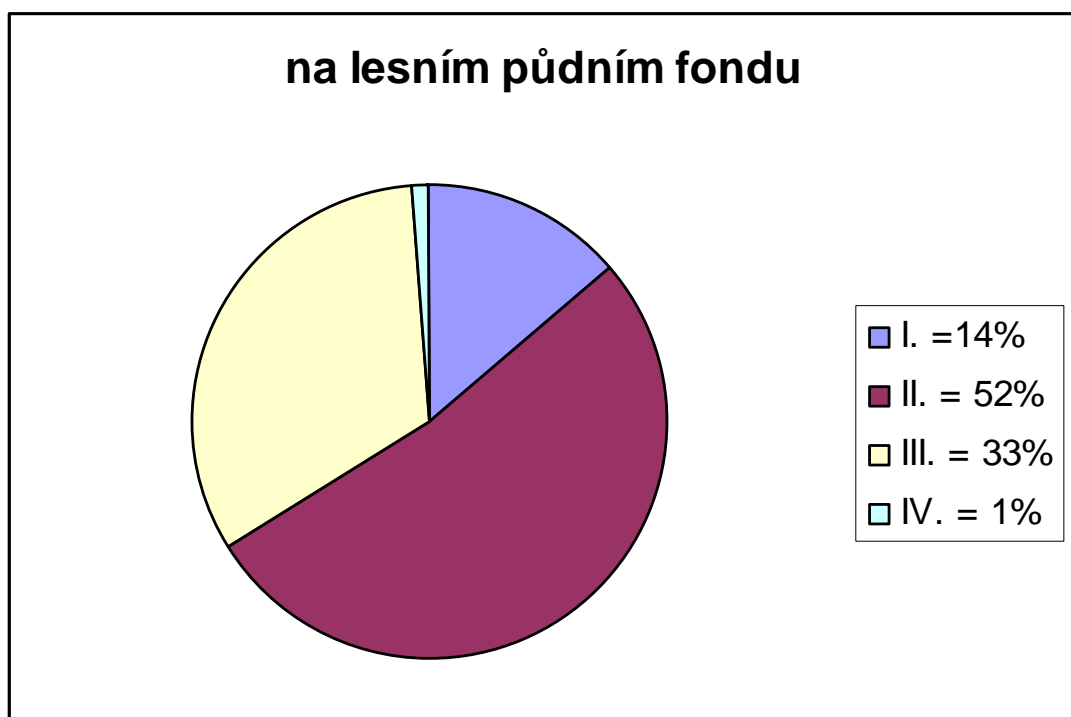
- Charakter: Souvisle zastavěné území sídel s územní rezervou a případně navazující intenzívně obdělávaná orná půda s nedostatečnou kostrou ekologické stability [5].
- Cíl: „Vhodně zastavěné území pro rozvoj podnikatelských aktivit (včetně náročnějších forem cestovního ruchu) a bydlení, ekologicky stabilizované formy zemědělství“ [5].
- Zásady péče: Bez zvláštních omezení rozvoj architektonicky přijatelné zástavby pro bydlení a podnikání. Místní formy zemědělství s postupnou obnovou systému ekologické stability [5].

3.2 Zastoupení zón CHKO v ČR

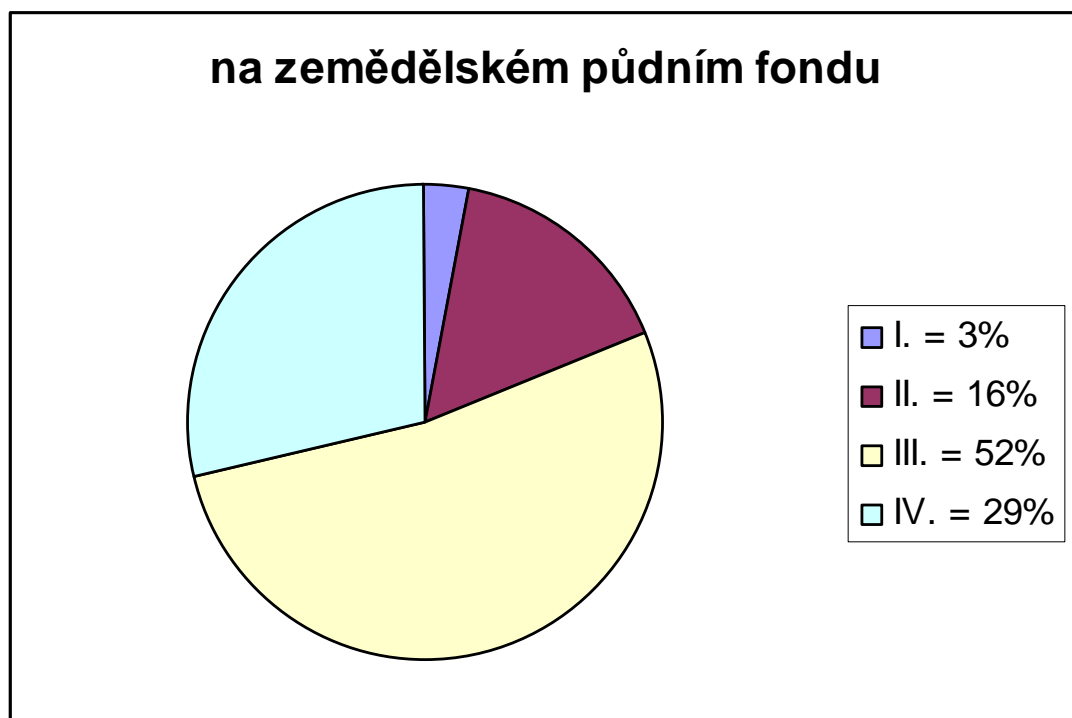
Z rozdělení CHKO do jednotlivých zón plyne, že pro každou zónu platí jiná pravidla ochrany. Z následujících obrázků je zřejmé, že celkem 52% půdy CHKO je 3 a 4 ochranná zóna, což znamená zóna s menší ochranou a menším omezením činnosti. Na zemědělském půdním fondu je to dokonce už 81% 3 a 4 zóny dohromady. Na lesním půdním fondu je samozřejmé, že omezení bude větší, tam 3. a 4. zóna zabírá jen 34%.

Obr.2: Zastoupení zón celkem

Obr.3: Zastoupení zón na lesním půdním fondu

Obr.4: Zastoupení zón na zemědělském půdním fondu

4 POČET CHKO V ČR V ZÁVISLOSTI NA ROZLOZE STÁTU

Rozloha České republiky je 78 864 km² a v nynější době má Česká republika asi 10 250 000 obyvatel [6]. CHKO u nás zabírají plochu cca 10 715 km². Z toho vyplývá, že CHKO zabírají asi 13,6 % rozlohy státu a na jeden milion obyvatel připadá 6 648 km² půdy bez CHKO a 1 045 km² rozlohy CHKO.

4.1 Chráněné krajinné oblasti v Evropě

V Evropě jsou chráněné krajinné oblasti obvyklým nástrojem ochrany přírody a krajiny. Podobně jako u nás tak i v jiných státech je v chráněné krajinné oblasti kladen důraz hlavně na ochranu typického krajinného rázu, což je zajištěno ekologicky vhodným využíváním krajiny a také ochranou přírodně kulturních hodnot. Počet a rozsah evropských CHKO je dán různými faktory [4].

Mezi tyto faktory může patřit:

- celková rozloha státu,
- ekonomická prosperita,
- politické důvody,
- podpora veřejnosti,
- tradice ochrany území,
- míra poškození přírody,
- míra uchování hodnoty přírodního prostředí
- a další důvody...[4]

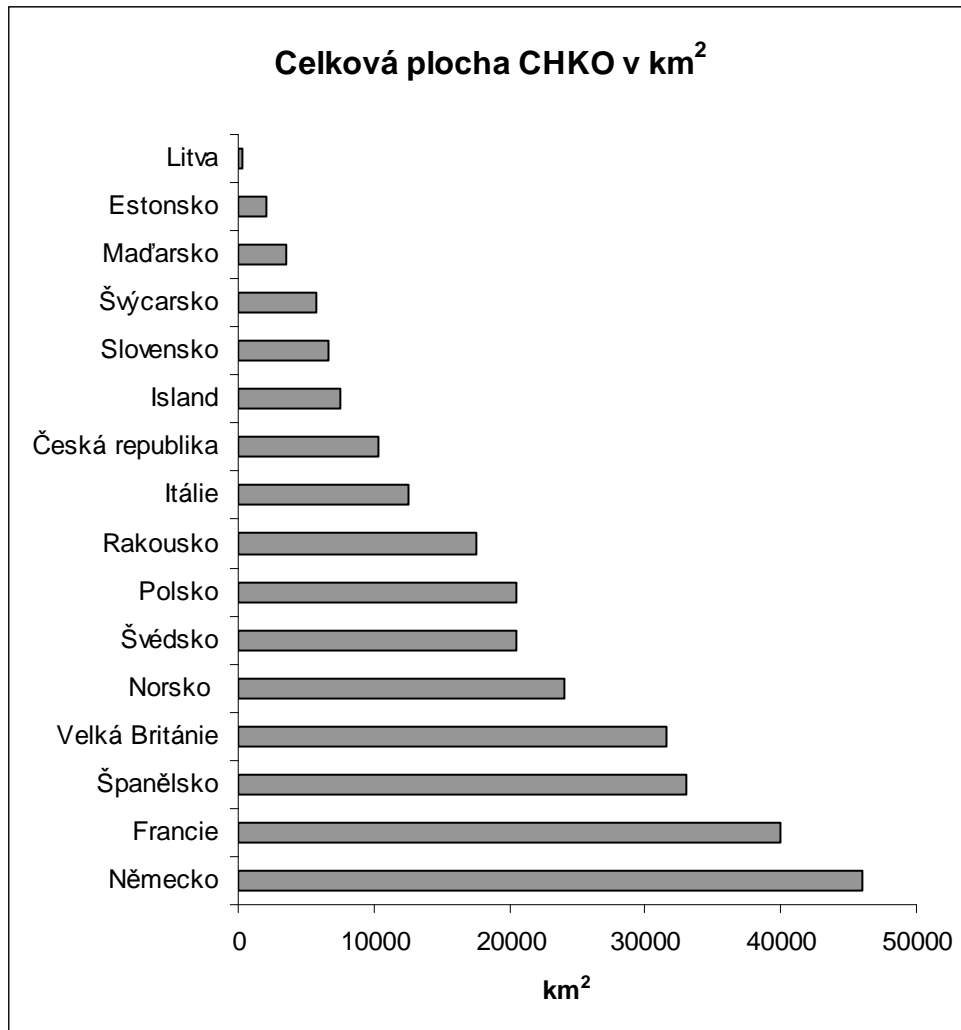
4.2 Srovnání se státy Evropy

V následujících grafech je vidět srovnání České republiky a některých vybraných států Evropy z hlediska celkové plochy chráněných krajinných oblastí, jejich počtu a také podílu plochy CHKO vzhledem k rozloze státu. Údaje všech následujících grafů jsou platné pro rok 1995.

4.2.1 Celková plocha chráněných krajinných oblastí

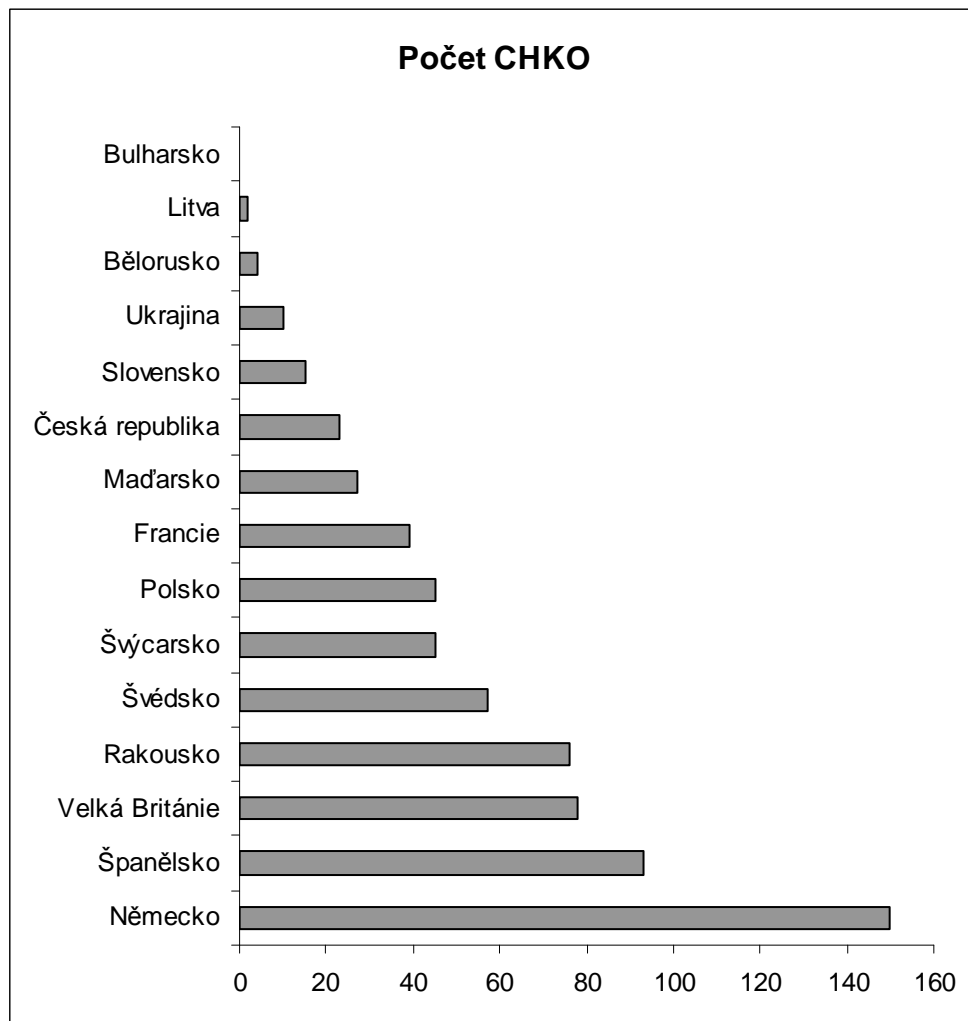
Z obrázku 5 vyplývá, že Česká republika byla s celkovou plochou 10 200 km² spíše průměrná. Spojitost mezi plochou státu a plochou chráněné krajinné oblasti neexistuje [4].

Obr.5: Rozloha CHKO v některých státech (údaje z roku 1995)

4.2.2 Počet chráněných krajinných oblastí

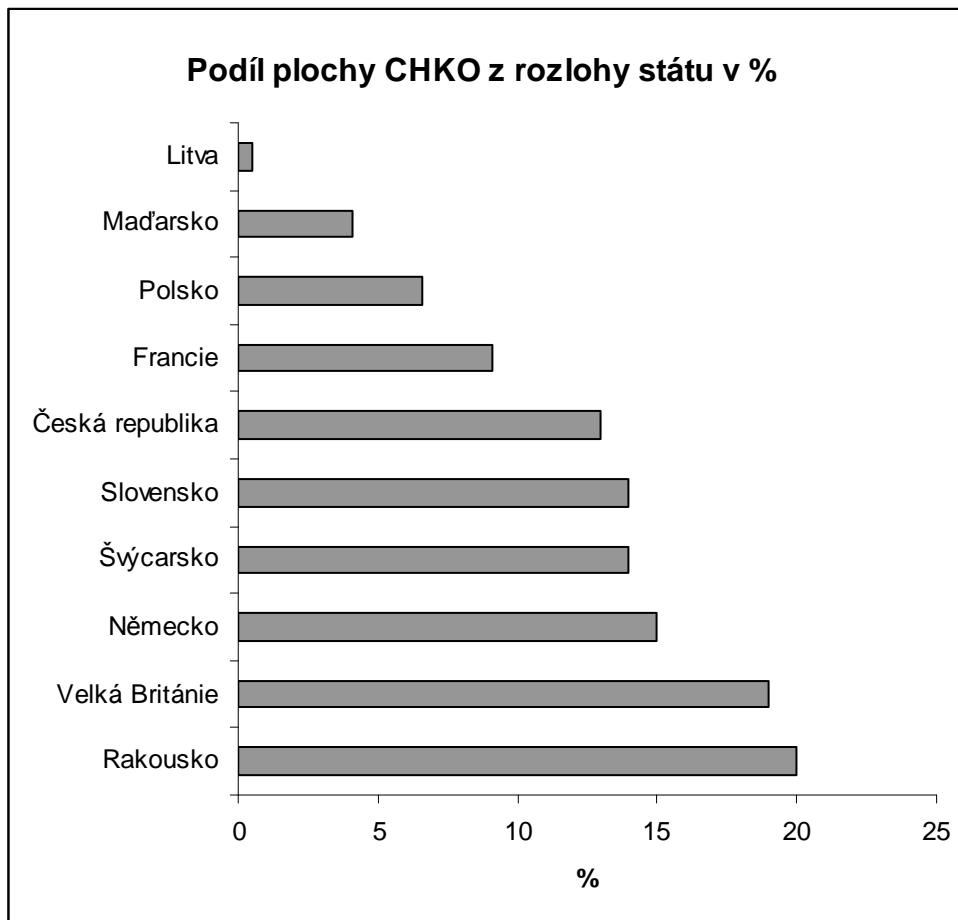
Obrázek 6 se týká počtu chráněných krajinných oblastí v jednotlivých zemích. Česká republika se s počtem 23 CHKO umísťuje zhruba uprostřed, možná lehce podprůměrně. Při srovnání s Německem, Velkou Británií či třeba Rakouskem však výrazně podprůměrně [4].

Obr 6: Počet CHKO v některých státech (údaje z roku 1995)

4.2.3 Podíl plochy chráněných krajinných oblastí v %

Obrázek 7 ukazuje procentuální podíl plochy CHKO vzhledem k ploše státu. Česká republika s 13 % plochy se nachází uprostřed grafu a tudíž je v rámci evropských států opět průměrná [4].

Obr. 7: Podíl plochy CHKO z rozlohy státu v % (údaje z roku 1995)

4.3 Kvalita ochranných podmínek

Kvalita ochranných podmínek se z hlediska přísnosti v různých státech výrazně liší. Světový svaz pro ochranu přírody a přírodních zdrojů (IUCN) rozlišuje 5 kategorií ochrany území. Nejpřísnější je první kategorie - přísná přírodní rezervace, prakticky bez vstupu, přes druhou kategorii – přísné národní parky, až po kategorii pátou, chráněná krajina s usměrněným hospodářstvím [4].

Nejpřísnější režim ochrany chráněných krajinných oblastí se nachází např. ve Finsku, Rusku nebo Lotyšsku. Taky se ochrana blíží kategorii 1. Pro Bělorusko či Ukrajinu platí 2 až 2,5 a to se blíží poměrům v národních parcích. Mezi státy s přísnou ochranou chráněných krajinných oblastí dále patří například Nizozemí (3,4), Řecko (3,5), Norsko, Dánsko, Švédsko,

Island (koeficient mezi 4 až 4,5). Pro Českou republiku platí kategorie ochrany 5. Stejnou intenzitu ochrany najdeme ve Francii, Slovensku, Maďarsku, Belgii. Jen o něco málo vyšší ochrana je například v Rakousku, Švýcarsku, Španělsku, Velké Británii, Německu (koeficient 4,5 až 4,9) [4].

Z obrázků 5, 6 a 7 můžeme dále vysledovat, že víc chráněných krajinných oblastí z hlediska počtu i rozlohy najdeme ve státech, které mají intenzitu ochrany chráněných krajinných oblastí nižší. To znamená spadají do kategorie ochrany 4 až 5.

5 SOUČASNÝ STAV VĚCI A PŘEDPOKLÁDANÉ TRENDY DALŠÍHO VÝVOJE

V současné době má Česká republika 25 chráněných krajinných oblastí a 4 národní parky. Národní parky zabírají dohromady plochu 1189 km², tj. cca 1,5% rozlohy ČR a po součtu s celkovou rozlohou chráněných krajinných oblastí vyjde 11 904 km², tj. cca 15% celého území České republiky (bez maloplošných zvláště chráněných území).

Přehled národních parků:

- Krkonošský národní park (362 km²)
- Národní park Podyjí (63 km²)
- Národní park Šumava (685 km²)
- Národní park České Švýcarsko (79 km²)

„Stávající síť chráněných krajinných oblastí v České republice je v principu vyhovující, nadnárodního významu a plně kompatibilní o obdobným typem chráněných území v Evropě“[4].

5.1 Předpokládané trendy dalšího vývoje

„Pro cílový stav sítě chráněných krajinných oblastí jsou podrobněji rozpracovány zákonem formulované definiční znaky a další kriteria. Na základě toho je navrhován dílčí územní nárůst počtu, resp. plochy CHKO na cca 14 až 15% státu. Naopak nejsou vyloučeny dílčí plošné úpravy některých současných CHKO, zejména o vyloučení větších sídel a navazujících území“ [4].

Rozvoj obcí a regionů, který neznehodnocuje krajinné a přírodní prostředí a zajišťuje jejich dlouhodobou prosperitu. To by měl být společný cíl samospráv obcí a správ chráněných krajinných oblastí [4].

Cíl v dlouhodobém horizontu by měl být následující. Zachování, obnova a dotváření ekologicky vhodně hospodářsky využívaných a přírodně

cenných krajinných celků, které uchovávají charakteristický krajinný ráz, ekologickou stabilitu a druhovou rozmanitost [4].

Předpokladem naplnění tohoto cíle ovšem je, že se CHKO stanou nejen prostorem pro ochranu přírody a krajiny, ale také pro rozvoj života obyvatel a obcí a pozitivně se projeví v programech rozvoje obcí, regionu i státu [4].

ZÁVĚR

Chráněné krajinné oblasti jsou důležitou součástí České republiky. Slouží jako východisko rozvoje přírodě blízkých forem hospodářského využití krajiny, aktivní ochrany krajinného a přírodního prostředí a celkové revitalizace evropské krajiny. A nejen to, uchová zdravější krajinu pro budoucí generace.

Síť chráněných krajinných oblastí vznikala v České republice po dobu více než 50 let. Má nadnárodní význam a doplňuje podobné chráněné území v Evropě.

Ochrana území je v CHKO rozdělena do různých zón ochrany. Citlivě se snaží skloubit zájmy ochrany přírody, stejně jako zájmy lidí, žijících v těchto CHKO. Například vhodným rozdělením území do různých zón ochrany.

Život v chráněných krajinných oblastech přináší různá pozitiva, ale i hodně negativ. Hlavně v ekonomické sféře. Podle mě ale určitě převažují pozitiva.

Má odpověď na otázku, zda je chráněných krajinných oblastí dost nebo málo? Myslím, že CHKO v ČR je přiměřeně. Z hlediska počtu i plochy CHKO.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- [1] Zákon o ochraně přírody a krajiny [online]. [cit.2007-03-20].
Dostupné z [www:<http://www.env.cz/www/zakon.nsf/0/58170589e7dc0591c125654b004e91c1?OpenDocument >](http://www.env.cz/www/zakon.nsf/0/58170589e7dc0591c125654b004e91c1?OpenDocument).
- [2] Zřizovací listiny CHKO [online]. [cit.2007-05-05].
Dostupné z [www:<http://www.ochranaprirody.cz/index.php?cmd=page&id=1330 >](http://www.ochranaprirody.cz/index.php?cmd=page&id=1330).
- [3] Chráněné krajinné oblasti, mapa [online]. [cit.2007-05-02].
Dostupné z [www:<http://www.ochranaprirody.cz/?cmd=page&type=102 >](http://www.ochranaprirody.cz/?cmd=page&type=102).
- [4] Program rozvoje chráněných krajinných oblastí [online]. [cit.2007-05-10]. Dostupné z [www:<http://www.ochranaprirody.cz/res/data/021/003338.pdf >](http://www.ochranaprirody.cz/res/data/021/003338.pdf).
- [5] Péče o území [online]. [cit.2007-05-18].
Dostupné z [www:<http://www.bilekarpaty.cz/pages/pece.htm >](http://www.bilekarpaty.cz/pages/pece.htm).
- [6] Česká republika [online]. [cit.2007-04-12]
Dostupné z [www:<http://czech.republic.cz/encyklopedie/objekty1.phtml?id=111806&id_mapy=2&lng=&menu= >](http://czech.republic.cz/encyklopedie/objekty1.phtml?id=111806&id_mapy=2&lng=&menu=).
- [7] Státní ochrana přírody Slovenské republiky [online]. [cit.2007-05-16].
Dostupné z [www:<http://www.sopsr.sk/index.php?page=cinnost&sci=0 >](http://www.sopsr.sk/index.php?page=cinnost&sci=0).
- [8] Vít Voženílek a kolektiv -Národní parky a chráněné krajinné oblasti České republiky, Univerzita Palackého 2002

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

ČR	Česká republika
CHKO	Chráněná krajinná oblast
IUCN	Světový svaz pro ochranu přírody a přírodních zdrojů
MK ČSR	Ministerstvo kultury Československé republiky
MŽP ČR	Ministerstvo životního prostředí České republiky

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obr.1. Chráněná území v ČR	18
Obr.2. Zastoupení zón celkem.....	21
Obr.3. Zastoupení zón na lesním půdním fondu.....	21
Obr.4. Zastoupení zón na zemědělském půdním fondu.....	22
Obr.5. Rozloha CHKO v některých státech.....	24
Obr.6. Počet CHKO v některých státech	25
Obr.7. Podíl plochy CHKO z rozlohy státu v %	26

EVIDENČNÍ LIST BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Místo uložení práce: Ústřední knihovna UTB ve Zlíně
Autor práce: Lenka Keprdová
Název práce česky: Chráněné krajinné oblasti ČR – dost nebo málo? anglicky: Protected landscape areas in ČR - enough or not?
Vedoucí práce: ing. Josef Houser, Ph.D.
Vysoká škola (název a adresa): Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, Mostní 5139, 760 01 Zlín Fakulta technologická, nám. T. G. Masaryka 275, 762 72 Zlín Ústav inženýrství ochrany životního prostředí
Rok obhájení práce: 2007
Počet stran, obrázků, tabulek: 34 stran, 7 obrázků, 0 tabulek
Předmětová hesla: česky: chráněná krajinná oblast, zákon o ochraně přírody a krajiny, ochranná zóna, maloplošná zvláště chráněná území, plán péče anglicky: protected landscape area, act about protection of environment, protective zone, specially protected patch area, environmental care plan
Souhrn česky: Práce pojednává o chráněných krajinných oblastech v České republice a porovnává jejich množství a plochu se státy Evropské unie. Dále se zabývá různým stupněm ochrany těchto území a z toho plynoucí omezení v jednotlivých ochranných zónách. Zamýšlí se nad otázkou, zda je těchto chráněných krajinných oblastí dost či málo a zda je potřeba chránit tak rozsáhlá území. anglicky: My bachelor thesis deals with protected landscape areas in Czech republic, compares what amount and extent are they in Czech republic with amount and extent in other states of European Union. It also deals with the different degrees of the protection of these areas and consequential restrictions in the particular zones of protection. Furthermore the attention is paid to the question, whether the amount of protected landscape areas enough or not, whether such extended areas are in fact needed to be protected.